

Handreiking generieke maatregelen bluswatervoorzieningen

Borging van toekomstige en bestaande bluswatervoorzieningen

- april 2021 -

Opstellers:

Otto Veenstra
Bert van Kalsbeek
Hilbert Jan Groen
Eeltje Bakker
Jan Yde van der Kooi
Alexander van der Veen
Albert Hulshoff
Sido Smit
Martin Bakker
Harm Kooistra
Hillebrand Tanja
Grietje Oldersma

Vitens
Wetterskip Fryslân
Brandweer
Brandweer
Brandweer
gemeente Smallingerland
gemeente Opsterland
gemeente Waadhoeke
gemeente De Fryske Marren
gemeente Leeuwarden
gemeente Leeuwarden
gemeente Noardeast-Fryslân

Voorwoord

Met de regionalisering per 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke brandweerkorpsen opgegaan in één Brandweer Fryslân. Brandweer Fryslân is onderdeel van de Veiligheidsregio Fryslân. De brandweezorg zoals genoemd in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is echter een verantwoordelijkheid voor burgemeester en wethouders. De taken voor brandbestrijding worden uitgevoerd door Brandweer Fryslân. De zorg voor de bluswatervoorziening is – in lijn met het landelijk beleid – onderdeel van de brandweezorg waar gemeentes verantwoordelijk voor zijn. Omdat bluswater een cruciaal onderdeel is van brandbestrijding komen brandweer, gemeenten en andere partijen elkaar hier tegen. Bluswater is dus niet alleen een verantwoordelijkheid van de brandweer. Sterker nog, de gemeenten staan aan de lat als het gaat om het bieden van voldoende bluswatervoorzieningen.

Binnen Fryslân is erkend dat het bij bluswater om een gemeenschappelijk vraagstuk gaat en partijen hebben zich bereid getoond om de handen in een te slaan. De opdracht van de bestuurscommissie Veiligheid om op dit vlak tot beleidskaders te komen is in gezamenlijkheid opgepakt.

Er wordt gewerkt aan inzicht in de gedeelde zorg en verantwoordelijkheid, de ontwikkeling van een normenkader voor bluswater (hoeveel is wanneer nodig en met welk doel), het in kaart brengen van de bestaande situatie en de risico's en het opstellen van een actieprogramma. Het actieprogramma is opgebouwd uit drie sporen van maatregelen die tot de gewenste borging en optimalisering moeten leiden:

1. generieke maatregelen gericht op de borging van bestaande en nieuwe voorzieningen;
2. categoriegebonden maatregelen met in het bijzonder aandacht voor natuur, agrarische bebouwing en industrie/bedrijventerreinen;
3. repressieve maatregelen.

In deze handreiking is spoor 1 uitgewerkt en wordt een advies gegeven over hoe bepaalde acties, processen kunnen worden opgepakt c.q. worden ingericht. De primaire verantwoordelijkheid voor de generieke maatregelen ligt bij de gemeente. De adviezen in de handreiking kunnen gebruikt worden om eenduidig beleid op te stellen over de borging van toekomstige en bestaande bluswatervoorzieningen.

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
1. Inleiding	3
2. Verantwoordelijkheid bluswatervoorziening	5
3. Definities bluswatervoorzieningen	7
4. Processen gemeente (algemeen)	9
4.1 Ideaalbeeld binnen gemeente (toekomst)	10
4.2 Proces borging	11
4.3 Samenwerking continueren	11
5. Borgen processen bij ruimtelijke ontwikkelingen	12
5.1 Toekomstig wettelijk kader	12
5.2 Overgangperiode 2021 – 2029	13
5.3 Bruidsschat	14
5.4 Bouwstenen (advies)	15
5.5 Omgevingsvergunning	15
6 Gis Systeem/ Database	18
7 Beheer bestaande bluswatervoorziening	21
7.1 Brandkranen	22
7.2 Geboorde put	22
7.3 Open water/ brandweeropstelplaatsen	22
7.4 Bluswaterriolen	23
7.5 Bluswatervoorzieningen - Niet openbaar/ Risicobedrijf	23

1. Inleiding

Aanleiding

De afgelopen jaren zijn er een aantal incidenten geweest die aanleiding gaven om vragen te stellen over de bluswatervoorziening. Om inzicht te krijgen in de bestaande situatie, de behoefte van bluswater en welke maatregelen noodzakelijk zijn is het rapport “Fjoer en Wetter, bluswatervoorziening in Fryslân”, opgesteld. Dit rapport is vastgesteld door de bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân. In het rapport worden de kaders voor de aanpak (proces) en inhoud vertaald naar concrete acties in het actieprogramma (hoofdstuk 9 van het rapport Fjoer en Wetter). Eén van de sporen in dit actieprogramma is het generieke spoor. Verder is uitgebreid aandacht besteed aan de verantwoordelijkheden van de diverse betrokken partijen zoals gemeenten, Vitens, Wetterskip Fryslân, Brandweer Fryslân LTO-Noord en natuurbeheerorganisaties.

Dit rapport is eind 2019 aangeboden aan de gemeentes, Wetterskip, Vitens, provincie, LTO en de natuurbeheerorganisaties. Om de gestelde doelen te behalen uit het rapport is een actieprogramma opgenomen. Dit actieprogramma kent drie sporen. Dit gaat uit van de bestaande robuuste bluswatervoorziening en zet in op het bewaken van het bestaande kwaliteitsniveau en het terugdringen van restrisico's. De drie sporen (generiek, categoriegebonden en repressief) zijn uitgewerkt in concrete, haalbare en met elkaar samenhangende maatregelen.

Probleemstelling

In Fryslân hebben we verschillende gemeenten die allemaal samenwerken met de brandweer Fryslân, met het Wetterskip en met Vitens. Toch blijkt dat gemeenten processen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de bluswatervoorziening ieder op een eigen manier hebben geregeld. Een gebrek aan eenduidigheid leidt tot onwenselijke situaties, verschil in verwachtingen tussen brandweer, gemeenten, Vitens, land(-bouw) en natuurorganisaties en verkeerde beeldvorming bij burgers en bedrijven.

Omdat er behoefte is aan meer eenduidigheid over het inrichten van processen, het afstemmen van beleid en uitvoeringsafspraken over de bluswatervoorziening is gevraagd hiervoor een handreiking op te stellen. In die handreiking wordt geadviseerd hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen (dit in combinatie met een nog te realiseren GEO-voorziening van de Brandweer) en hoe de processen Ruimtelijke Ordening (RO)/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Gemeenten en andere partners kunnen de handreiking gebruiken om hun processen in te richten en verbeteren, keuzes te maken over beleid en de inzet van personeel voor het borgen van nieuwe en bestaande brandkranen in combinatie met bestaande en toekomstige wetgeving.

Doelstelling

In deze handreiking worden adviezen gegeven hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen (dit in combinatie met een nog te realiseren GEO-voorziening van de Brandweer) en hoe de processen RO/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Gemeenten en andere partners kunnen de handreiking gebruiken om hun processen in te richten en verbeteren.

Het doel van deze handreiking is gemeenten te adviseren hoe zij de bluswatervoorziening in de basis goed kunnen regelen. Hierbij is aandacht voor:

- de invulling van de verantwoordelijkheden van de gemeenten (algemene verantwoordelijkheid op grond van de Wvr, realisatie, beheer en onderhoud);
- het gericht borgen van de bluswatervoorziening binnen de gemeentelijke processen mede in relatie tot de veranderingen die de invoering van de Omgevingswet met zich meebrengt;
- Sluitende informatievoorziening tussen alle partners zoals gemeenten, Wetterskip, Vitens en brandweer;

- Omdat niet uitgegaan wordt van volledige risicoafdekking is er aandacht nodig voor risicobewustzijn en communicatie/voorlichting gericht op eigen verantwoordelijkheid burger.

Deelvragen

De verantwoordelijkheid van de bluswatervoorziening ligt primair bij de gemeente. De gemeente heeft hier meerdere partners bij nodig. In gezamenlijkheid met de brandweer, Vitens en Wetterskip Fryslân is getracht inzicht te krijgen in de verschillende opvattingen en werkwijzen van de verschillende organisaties. Op grond van de beschikbare informatie en expertises zal een advies worden gegeven over hoe gemeenten het beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen kunnen borgen en hoe de processen RO/ vergunningen in relatie naar Omgevingswet geborgd kunnen worden. Aan de hand van de volgende deelvragen zal een advies worden uitgewerkt:

- 1) Hoe kunnen gemeenten, gelet op het integrale karakter van de bluswatervoorziening, vormgeven aan regie en afstemming?
- 2) Hoe kunnen de bestaande bluswatervoorzieningen worden geborgd?
- 3) Hoe kunnen de toekomstige bluswatervoorzieningen worden geborgd?

De werkgroep

Op 20 november 2019 is een vertegenwoordiging van diverse gemeentes, Vitens, Wetterskip en Brandweer Fryslân bij elkaar gekomen om tot verdere uitwerking te komen van de generieke maatregelen uit het actieprogramma. De concrete, generieke maatregelen zijn al benoemd onder 9.1 van het rapport Fjoer en Wetter.

Leeswijzer

Dit advies bestaat in hoofdzaak uit twee delen, namelijk het borgen van toekomstige bluswatervoorzieningen i.c.m. wet- en regelgeving (hoofdstuk 5) en borging beheer en onderhoud van bestaande bluswatervoorzieningen (hoofdstuk 6 en 7). Om dit goed vast te leggen is het belangrijk om de processen binnen de gemeente in beeld te hebben en waar het bluswater hierin voorkomt (hoofdstuk 4). Dit alles kan niet plaatsvinden zonder een goede verantwoordelijkheidsverdeling (hoofdstuk 2) en begripsbepalingen (hoofdstuk 3).

2. Verantwoordelijkheid bluswatervoorziening

Wie is waar verantwoordelijk voor

Met de regionalisering per 1 januari 2014 zijn de gemeentelijke brandweerkorpsen opgegaan in één Brandweer Fryslân. De brandweezorg zoals genoemd in de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) is echter een verantwoordelijkheid voor burgemeester en wethouders. De taken voor brandbestrijding worden uitgevoerd door Brandweer Fryslân. De zorg voor de bluswatervoorziening is – in lijn met het landelijk beleid – onderdeel van de brandweezorg waar gemeentes verantwoordelijk voor zijn. Omdat bluswater een cruciaal onderdeel is van brandbestrijding komen brandweer, gemeenten en andere partijen elkaar hier tegen, met ieder eigen verantwoordelijkheden en verplichtingen. De rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn gezamenlijk verkend en beschreven in het rapport Fjoer en Wetter onder hoofdstuk 2 en 8, zodat de actoren op basis van samenwerking invulling kunnen geven aan het optimaliseren van de bluswatervoorziening in Fryslân. Eigenaren (waaronder eigenaren van natuurgebieden), gemeenten en brandweer hebben hierin een centrale rol. De waterleveranciers Vitens en het Wetterskip Fryslân faciliteren de beschikbaarheid van bluswater. Brancheorganisaties zoals LTO, VNO-NCW en lokale ondernemersverenigingen kunnen een ondersteunende rol hebben bij de risicobewustwording van eigenaren en de concretisering van de eigen verantwoordelijkheid door eigenaren.

Bluswater is dus niet alleen een verantwoordelijkheid van de brandweer. Binnen Fryslân is erkend dat het bij bluswater om een gemeenschappelijk vraagstuk gaat en betrokkenen hebben zich bereid getoond om de handen in een te slaan. De opdracht van de bestuurscommissie Veiligheid om op dit vlak tot beleidskaders te komen is in gezamenlijkheid opgepakt. De brandweer heeft primair een rol als adviseur.

Wet- en regelgeving

De zorg voor (openbare) bluswatervoorziening ligt hoofdzakelijk bij de gemeente. Volgens de Wet veiligheidsregio's zijn burgemeester en wethouders namelijk belast met de organisatie van de brandweezorg (artikel 2). Impliciet betekent dit ook dat zij de zorg hebben voor de voorwaarden om een brand te kunnen bestrijden. Hierbij hoort ook de zorg voor bluswatervoorziening, waar bereikbaarheid, beschikbaarheid en capaciteit onderdeel van uitmaakt. Voor de eisen t.a.v. bluswatervoorziening is het Bouwbesluit 2012 het uitgangspunt. Het advies bluswatervoorziening voorziet in een praktische uitwerking van de wet- en regelgeving.

Bovendien zijn bereikbaarheid, beschikbaarheid en capaciteit van bluswater thema's die een directe relatie hebben met ruimtelijke ordening. Daarom zijn bestemmingsplannen en de toekomstige Omgevingswet bij uitstek documenten waarin deze thema's aan bod kunnen komen. Voor het handhaven van de bereikbaarheid, biedt de Wegenverkeerswet (en in sommige gevallen een Algemene Plaatselijke Verordening) aanknopingspunten, maar ook het Bouwbesluit en de Woningwet (hierover later meer)

Naast het feit dat de gemeente de zorg heeft voor de openbare bluswatervoorziening, kan de gemeente in specifieke gevallen (zie Bouwbesluit 2012) een niet-openbare bluswatervoorziening op eigen terrein eisen. Deze eis kan gesteld worden afhankelijk van meerdere factoren, zoals wanneer de openbare bluswatervoorziening niet voldoet voor het benodigde specifieke gebruik, of wanneer de openbare bluswatervoorziening niet aanwezig is. Dit verschilt van geval tot geval en betreft maatwerk en wordt veelal in een omgevingsvergunning gerealiseerd. Het onderhouden van die voorziening wordt ook geëist via het Bouwbesluit en betreft een verantwoordelijkheid van de eigenaar. Wanneer een niet openbare bluswatervoorziening op eigen terrein geëist wordt, kan eventueel ook de mogelijkheid van publiek-private samenwerking onderzocht worden.

Wet Veiligheidsregio's

Artikel 2	<i>Verantwoordelijkheid College B&W</i>
Artikel 3	<i>Artikel 3 Brandweezorg</i>

Relevante selectie uit bouwbesluit 2012

Artikel 6.27	<i>Aansturingsartikel</i>
Artikel 6.27	<i>Brandslanghaspels</i>
Artikel 6.29	<i>Droge blusleiding</i>
Artikel 6.30	<i>Bluswatervoorziening</i>
Artikel 6.31	<i>Blustoestellen</i>
Artikel 6.32	<i>Automatische brandblusinstallatie en rookbeheersingssysteem</i>
Artikel 6.33	<i>Aanduiding blusmiddelen</i>
Artikel 6.34	<i>Tijdelijke bouw</i>
Artikel 6.35	<i>Aansturingsartikel</i>
Artikel 6.36	<i>Brandweeringang</i>
Artikel 6.37	<i>Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten</i>
Artikel 6.38	<i>Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen</i>
Artikel 6.39	<i>Brandweerlift</i>
Artikel 6.40	<i>Mobiele radiocommunicatie hulpverleningsdiensten</i>

3. Definities bluswatervoorzieningen

In dit hoofdstuk worden alleen de niet mobiele bluswatervoorzieningen beschreven die zich buiten een pand/ gebouw bevinden. De definities komen van de “Alternatieven voor primaire bluswatervoorziening” opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Brandweezorg en Rampenbestrijding (thans Brandweer Nederland) en van Vitens.

1. Brandkraan op drinkwaterleidingnet

Onder een ‘brandkraan op drinkwaterleidingnet’ wordt de traditionele primaire bluswatervoorziening verstaan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een bovengrondse of ondergrondse brandkraan, die rechtstreeks gevoed wordt vanuit het drinkwaterleidingnet.

Waarbij we onderscheid moeten maken in de “belanghebbende”:

- Gemeentelijk: brandkraan bedoelt voor openbare bluswatervoorziening (ondergronds/bovengronds)
- Particulier: brandkraan wel of niet op het openbare leidingnet voor een specifiek gebouw/particulier
- Vitens: In eerste instantie bedoeld voor het reinigen van het waterleidingnet, mag gebruikt worden als blusvoorziening maar hierbij wordt de opbrengst/ druk niet gegarandeerd.

2a. Geboorde put (met pomp)

Onder een geboorde put wordt verstaan een verticale buis/pijp die speciaal voor de brandweer is aangelegd, tot onder het niveau van het grondwater, en waaruit grondwater kan worden opgepompt. Hierbij wordt een pomp gerealiseerd omdat het grondwater te diep is om dit alleen op de zuigkracht van de pomp op de tankautospuit van de brandweer omhoog te krijgen.

2b. Geboorde put (zonder pomp)

Onder een geboorde put wordt verstaan een open of gesloten verticale buis/pijp die speciaal voor de brandweer is aangelegd, tot onder het niveau van het grondwater, en waaruit grondwater kan worden opgepompt.

3. Open water/ opstelplaatsen brandweer

Onder open water wordt verstaan het beschikbare oppervlaktewater in de vorm van sloten, kanalen, rivieren, plassen e.d. Hoewel er veel oppervlaktewater in Nederland is vormt de toegankelijkheid ervan vaak een probleem en zijn speciale voorzieningen zoals een opstelplaats (of bijvoorbeeld verlaging van de kade of het preparatief plaatsen van zuigbuizen) nodig.

4. Bluswaterriool

Onder een bluswaterriool wordt verstaan een stelsel van buizen en leidingen dat in verbinding staat met het oppervlaktewater. Door middel van openingen (putten) in dit buizenstelsel kan de brandweer bluswater betrekken.

Bluswatervoorzieningen Risicobedrijven/ Niet openbaar

Voor alle soorten bluswatervoorzieningen dient er ook aandacht te zijn voor bluswatervoorzieningen die niet in de openbare ruimte liggen en die eigendom zijn en/of gebruikt worden door “derden” De meest voorkomende niet openbare bluswatervoorzieningen zijn hierboven al genoemd. Een aanvulling hierop staat hieronder.

5a. Bluswatervijver

Een bluswatervijver is een bassin dat speciaal is aangelegd om te dienen als extra watervoorraad. De hemelwaterafvoer is vaak aangesloten op de vijver om zodoende het tekort dat ontstaat door verdamping weer aan te kunnen vullen. Soms worden bluswatervijvers aangelegd met andere voorzieningen, zoals een sprinklerinstallatie, die daar dan het water van betreft. Een speciale vorm van een bluswatervijver is een bluswaterkelder. Ook retentiebossins worden als bluswatervijvers beschouwd.

5b. Natte Bluswaterleiding

Onder een bluswaterleiding wordt verstaan een leidingstelsel dat speciaal voor brandweerdoeleinden is aangelegd en waarin het bluswater onder druk beschikbaar is. Dit systeem is dus onafhankelijk van het waterleidingnet. De bluswaterleiding wordt veelal aangelegd op die plaatsen waar primaire bluswatervoorzieningen, zoals brandkranen op het waterleidingnet, niet of in onvoldoende mate aanwezig zijn. Voor de toepassing wordt verwezen naar het boek 'Brandbeveiligingsinstallaties' van de NVBR (2002).

5c. Droge Bluswaterleiding

Onder een droge bluswaterleiding wordt verstaan een leidingstelsel met brandkranen, dat speciaal voor brandweerdoeleinden is aangelegd. Deze worden bij een calamiteit gevoed (onder druk gezet) door een koppeling open te zetten in het reguliere waterleidingnet.

5d. Beregeningsbron

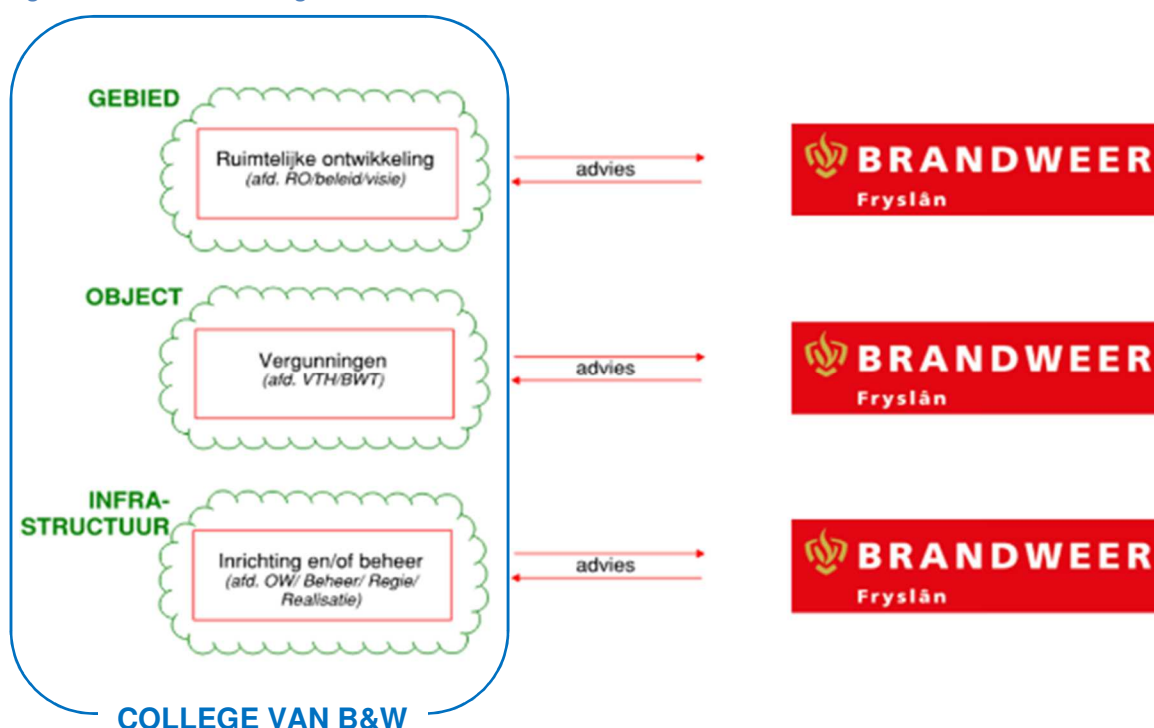
Onder een beregeningsbron wordt verstaan een verticale buis/pijp die tot onder het niveau van het grondwater is aangelegd (veelal door particulieren) en waaruit grondwater kan worden opgepompt voor het beregenen van gewassen, boomgaarden, tuinen e.d. De beregeningsbron kent geen gegarandeerde opbrengst en kent geen specifieke brandweeraansluiting.

4. Processen gemeente (algemeen)

Het vraagstuk bluswatervoorziening raakt verschillende gemeentelijke afdelingen. Borging van het interne proces is persoonsafhankelijk en dit vindt veelal gefragmenteerd plaats. Het is niet duidelijk herleidbaar binnen de gemeentelijke processen hoe het onderdeel bluswater geborgd is. Veelal werken de gemeentelijke afdelingen samen met de brandweer, maar vindt de consultatie van de brandweer niet altijd structureel plaats. De brandweer wordt als adviesorgaan beschouwd voor het vraagstuk bluswater.

Voor elke afdeling is de invulling over bluswater verschillend qua niveau. Dit heeft te maken met de diverse rollen die de afdelingen hebben en waar het onderdeel bluswater in verschillende vormen voorkomt. Onderstaand figuur geeft weer per onderdeel waar het bluswater raakvlak mee heeft bij welke afdelingen. Daarnaast vindt al dan niet structureel overleg en advisering plaats met Brandweer Fryslân.

Figuur 1 Onderdelen binnen gemeente

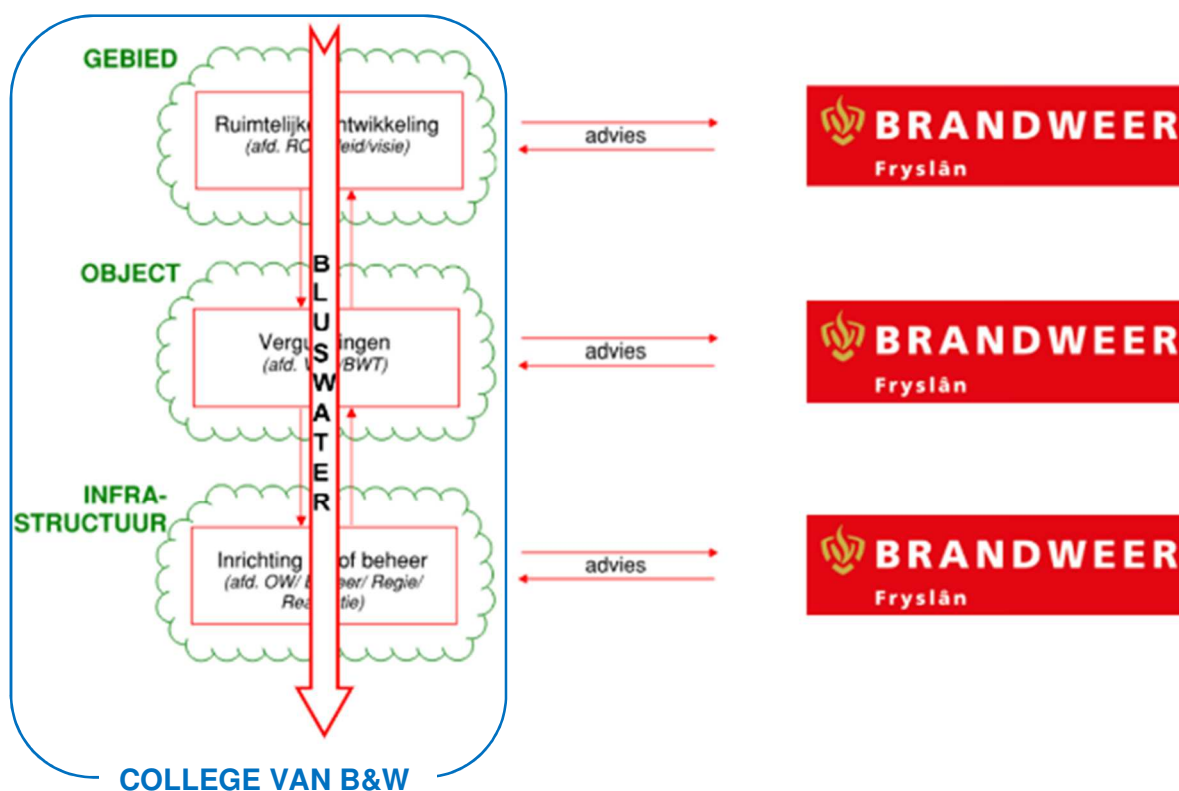
Wanneer het gaat om ontwikkelen van gebieden gaat het vooral om ruimtelijke ontwikkelingen, onder andere de vorming van bestemmingsplannen. De realisatie van een object of gebouw vindt veelal in een afdeling vergunningen en toezicht plaats. De aangebrachte bluswatervoorzieningen in het openbaar gebied hebben relatie met de afdeling die gaat over de openbare werken.

Ten aanzien van bluswater wordt in diverse vormen advies gevraagd. Een object in een vergunningsfase kent alleen een beschouwing op het object zelf. Een advies op bluswater in het bestemmingsplan bestaat uit een beschouwing op het gebied in zijn geheel, maar hoeft nog niet voldoende te zijn voor een object dat (later) geplaatst gaat worden in dat gebied. Een nieuw gebied kan qua infrastructuur worden aangelegd onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, waarbij ook bluswatervoorziening onderdeel is van de openbare werken.

4.1 Ideaalbeeld binnen gemeente (toekomst)

Wanneer ad-hoc of structureel advies gevraagd wordt aan Brandweer Fryslân is dat nog geen garantie voor borging van de bluswatervoorziening binnen de gemeentelijke processen. Het is raadzaam de borging intern te laten plaatsvinden, van ontwerp tot uiteindelijke uitvoering. Zo kunnen uitgangspunten bepaald worden bij de gebiedsontwikkeling, vindt totstandkoming van een object plaats in onderlinge afstemming met de uitgangspunten bepaald bij de gebiedsontwikkeling en tegelijk met (evt. bestaande) openbare voorzieningen in de infrastructuur en/ of wordt de infrastructuur afgestemd op een te realiseren object. Zo kan uiteindelijk borging plaatsvinden en kan de gemeente aan de hand van haar vooraf opgestelde uitgangspunten (beleid) bepalen of de realisatie (uitvoering) overeenkomt.

Figuur 2 Samenhang onderdelen

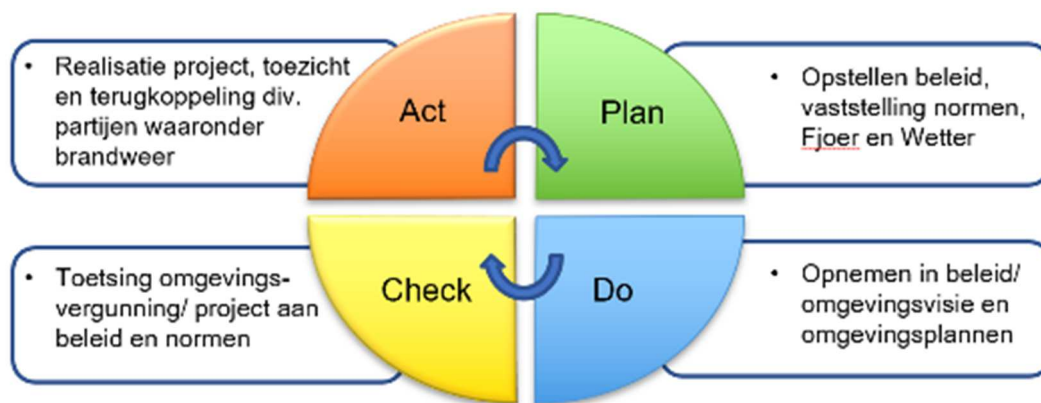

Dit vergt een procesbeschrijving binnen de gemeentelijke organisatie, om te borgen dat elke afdeling zijn rollen, taken en verantwoordelijkheden hierin kent.

4.2 Proces borging

Met de Plan, Do, Check, Act cyclus (PDCA-cyclus) is het mogelijk de kwaliteit te bewaken van het proces binnen de organisatie. Het PDCA-model heeft een cyclisch karakter, waardoor borging plaats kan vinden, maar ook evaluatie en bijstelling. In lijn met eerdergenoemd proces binnen de gemeentelijke afdelingen kan de PDCA-cyclus voor het onderdeel bluswatervoorziening er als volgt uitzien:

Figuur 3 PDCA-cyclus bluswater

4.3 Samenwerking continueren

Om de samenwerking voor nu en in de toekomst te kunnen borgen is het wenselijk om een *gemeentelijke werkgroep per gemeente* samen te stellen met daarin alle disciplines die te maken hebben met de bluswatervoorziening. De regie kan worden neergelegd bij team veiligheid van de verschillende gemeenten. Deze integrale werkgroep stemt zaken af en maakt werkafspraken over beheer, onderhoud, vergunningverlening, ICT, aanbestedingen, omgevingsplannen en ruimtelijke plannen, toezicht op vergunningen, etc.. Zij legt dit vast in een uitvoeringsprogramma dat wordt vastgesteld.

ADVIES

1. *Stel een gemeentelijke werkgroep samen.*
2. *Laat Brandweer en Vitens als adviseur deelnemen aan de werkgroep.*
3. *Beschrijf het werkproces en leg dit vast. Borg dit werkproces bij bestuur en management.*
4. *Ondersteun de werkzaamheden met de beschikbare ICT-mogelijkheden.*
5. *De werkgroep is verantwoordelijk voor de monitoring van de voortgang.*
6. *De werkgroep analyseert het aangeleverde gemeentelijk risicobeeld (is nog niet beschikbaar, wordt aangeleverd door brandweer). Per risico/ knelpunt wordt een mogelijke oplossing uitgewerkt. Bijvoorbeeld het realiseren van een extra opstelplek, het aanmerken van een blusvijver, etc.*

5. Borgen processen bij ruimtelijke ontwikkelingen

Dit hoofdstuk gaat specifiek in op het borgen van het proces bij ruimtelijke ontwikkelingen en het proces binnen de gemeente. Dit onderdeel is genoemd in 9.1 van het rapport Fjoer en Wetter en valt uiteen in drie onderdelen:

- Inrichten proces zodat veiligheid met inbegrip van bluswatervoorziening bij omgevingsontwikkelingen goed is geborgd;
- Handreiking voor gemeenten;
- Breed gebruik digitaal omgevingsstelsel.

Het betreft hier het proces dat begint bij een ontwikkeling of nieuwbouw, dit kan vanuit een gebiedsontwikkeling zijn of een plan/ object in een gebied. Het bluswater heeft zijn positie in de fysieke leefomgeving. Het gaat dus om de borging van het proces dat relatie heeft met het ontwikkelen, van begin tot eind, tot dit gerealiseerd is. Na realisatie wordt overgegaan naar een beheersmatige situatie en is sprake van gebruik, beheer en onderhoud. Dit laatste wordt beschreven in hoofdstuk 7.

In de cyclus van totstandkoming tot uiteindelijk gebruik van bluswater door de brandweer betreft de scope het omcirkelde deel van onderstaand proces:

Figuur 3 raakvlakken bluswater van bron tot gebruik

Daar waar het gaat om het deel na realisatie, zoals beheer, toezicht en handhaving evenals vastlegging is overlap naar de beheersmatige situatie en blijft het van belang dat deze stappen naadloos in elkaar overgaan.

5.1 Toekomstig wettelijk kader

In het kader van de Omgevingswet maken de gemeenten een Omgevingsvisie (abstract niveau - *wat*) en Omgevingsplannen (*hoe*) op. Het Omgevingsplan komt in plaats van het huidige bestemmingsplan.

Ten aanzien van het borgen van bluswatervoorziening wordt het volgende voorgesteld:

1. Iedere gemeente dient in de toekomstige situatie een vastgestelde Omgevingsvisie te hebben. Een Omgevingsvisie zal naar verwachting over het algemeen op een hoog abstractieniveau worden beschreven. Borgen van 'veiligheid' op dit abstractieniveau is wenselijk.

2. Bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet zijn de gemeentelijke bestemmingsplannen automatisch gemeentelijke Omgevingsplannen. Aan het Omgevingsplan is vervolgens een Omgevingsvergunning gekoppeld. Het is advies is om bluswatervoorziening, brandweezorg, voor alle Friese gemeenten op een uniforme wijze, op te nemen in zogenoemde 'planregels', het uitgewerkte normatief kader biedt houvast om de planregels invulling te geven.¹

5.2 Overgangperiode 2021 – 2029

Bestemmingsplannen worden bij inwerkingtreding van de Omgevingswet automatisch omgevingsplannen. Om van de 'omgevingsplannen van rechtswege' volwaardige omgevingsplannen te maken, is er een transitieperiode tot eind 2029. De huidige regels voor bluswatervoorziening zijn geregeld in het Bouwbesluit, maar met de inwerkingtreding van de Omgevingswet (waarschijnlijk per 1 januari 2022) vervallen deze voorschriften. Deze zogenoemde rijksregels kunnen worden opgenomen in het omgevingsplan van de gemeente en staan bekend als de 'bruidsschat'². Gemeenten krijgen dankzij de bruidsschat de tijd om zelf een afweging te maken hoe ze deze onderwerpen willen regelen in het omgevingsplan.

In de tijd tussen inwerkingtreding Omgevingswet en vaststelling omgevingsplan bestaat er geen juridische leemte. De bruidsschat bevat de juridische regels ten aanzien van bluswatervoorziening en blijft vigerend ten tijde van deze periode.

Naast de regels voor bluswatervoorziening gaat het ook om de hieraan gekoppelde voorschriften voor bereikbaarheid en opstelplaatsen brandweervoertuigen. In de huidige situatie (het Bouwbesluit) zijn de regels onder andere als volgt geformuleerd (niet uitputtend):

Figuur 4 Huidige voorschriften Bouwbesluit

- Art. 6.30 lid 1

Een bouwwerk heeft een toereikende bluswatervoorziening.

- Art. 6.30 lid 3

De afstand tussen een bluswatervoorziening [...] en een brandweeringang als bedoeld in 6.36 lid 1 is ten hoogste 40 m.

- Art. 6.36 lid 1

Een bouwwerk voor het verblijven van personen heeft een brandweeringang.

- Art. 6.36 lid 2

Indien een bouwwerk dat op grond van het eerste lid een brandweeringang moet hebben, meerdere toegangen heeft, worden in overleg met de brandweer een of meer van de toegangen als brandweeringang aangewezen.

- Art. 6.38 lid 1

Bij een bouwwerk voor het verblijven van personen zijn zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.

- Art. 6.38 lid 3

De afstand tussen een opstelplaats [...] en een brandweeringang als bedoeld in 6.36 lid 1 is ten hoogste 40 m.

¹ Bijlage 6 rapport Fjoer en Wetter, sub 3

² Artikel 7.1 Invoeringsbesluit Omgevingswet

5.3 Bruidsschat

De genoemde bruidsschat bevat bij de inwerkingtreding Omgevingswet de genoemde voorschriften, zodat er geen leemte ontstaat voor het onderdeel bluswater.

Figuur 5 Onderdelen bruidsschat

Artikel 2.2.3.7 Bluswatervoorziening

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid heeft een bouwwerk een toereikende bluswatervoorziening, tenzij de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk dat niet vereist.
2. De afstand tussen de bluswatervoorziening en een brandweeringang als bedoeld in artikel 3.129 of 4.226 van het Besluit bouwwerken leefomgeving of als deze niet aanwezig is een toegang van het bouwwerk is ten hoogste 40 m.
3. De bluswatervoorziening is onbeperkt toegankelijk voor bluswerkzaamheden.

Artikel 2.2.3.8 Bereikbaarheid bouwwerk voor hulpverleningsdiensten

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid ligt tussen de openbare weg en ten minste een toegang van een gebouw of ander bouwwerk voor het verblijven van personen een verbindingsweg die geschikt is voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
 - a. op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - b. op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
 - c. op een lichte industrie functie alleen voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - d. als de toegang van het bouwwerk op ten hoogste 10 m van een openbare weg ligt; of
 - e. als de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk geen verbindingsweg vereist.
3. Tenzij elders in dit omgevingsplan of een gemeentelijke verordening anders bepaald, heeft een verbindingsweg:
 - a. een breedte van ten minste 4,5 m;
 - b. een verharding over een breedte van ten minste 3,25 m, die geschikt is voor motorvoertuigen met een massa van ten minste 14.600 kilogram;
 - c. een vrijgehouden hoogte boven de kruin van de weg van ten minste 4,2 m; en
 - d. een doeltreffende afwatering.
4. Een verbindingsweg is over de in het derde lid voorgeschreven hoogte en breedte vrijgehouden voor voertuigen van de brandweer en andere hulpverleningsdiensten.
5. Hekwerken die een verbindingsweg afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met het bevoegd gezag is bepaald.

Artikel 2.2.3.9 Opstelplaatsen voor brandweervoertuigen

1. Met het oog op het waarborgen van de veiligheid zijn bij een bouwwerk voor het verblijven van personen zodanige opstelplaatsen voor brandweervoertuigen dat een doeltreffende verbinding tussen die voertuigen en de bluswatervoorziening kan worden gelegd.
2. Het eerste lid is niet van toepassing:
 - a. op een gebruiksfunctie met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 1.000 m² en een vuurbelasting van ten hoogste 500 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090;
 - b. op een bouwwerk met een gebruiksoppervlakte van niet meer dan 50 m²;
 - c. een lichte industrie functie alleen voor het bedrijfsmatig telen, kweken of opslaan van gewassen of daarmee vergelijkbare producten, met een permanente vuurbelasting van ten hoogste 150 MJ/m², bepaald volgens NEN 6090; of

- d. als de aard, de ligging of het gebruik van het bouwwerk geen opstelplaatsen vereist.
3. De afstand tussen een opstelplaats en een brandweeringang als bedoeld in artikel 3.129 of 4.226 van het Besluit bouwwerken leefomgeving of als deze niet aanwezig is een toegang van het bouwwerk is ten hoogste 40 m.
4. Een opstelplaats voor brandweervoertuigen is over de voorgeschreven hoogte en breedte als bedoeld in artikel 2.2.3.7, derde lid, vrijgehouden voor brandweervoertuigen.
5. Hekwerken die een opstelplaats afsluiten, kunnen door hulpdiensten snel en gemakkelijk worden geopend of worden ontsloten met een systeem dat in overleg met het bevoegd gezag is bepaald.

5.4 Bouwstenen (advies)

In 2019 en 2020 heeft de Coördinatiegroep Omgevingsplannen (COP) van Brandweer Nederland gewerkt aan de handreiking 'Bouwstenen fysieke veiligheid voor het omgevingsplan'. De handreiking geeft de adviseurs van de veiligheidsregio's inspiratie voor het overleg met gemeenten om regels voor of afspraken over fysieke veiligheid in het omgevingsplan op te nemen.

De veiligheidsregio's vinden het belangrijk dat het aspect fysieke veiligheid een goede plek krijgt binnen omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsvergunningen en onderdeel is van de integrale afweging van initiatieven. Zij willen gemeenten hierin ondersteunen om samen hiervoor zorg te dragen. Voor de onderwerpen die relevant zijn, waarvoor het rijk geen regels (meer) stelt en gemeenten regels kunnen opnemen in het omgevingsplan zijn in de handreiking bouwstenen opgenomen. Het zijn voorbeelden van regels die gemeenten kunnen inspireren om regels ten aanzien van de fysieke leefomgeving in hun omgevingsplannen te kunnen opnemen.

De handreiking gaat niet alleen over regels in het omgevingsplan. De veiligheidsregio's achten het ook van belang om met gemeenten in gesprek te gaan en hen te adviseren over de fysieke veiligheid. De veiligheidsregio's zien het als een belangrijke taak om gemeenten te adviseren op het terrein van de veiligheid. Deze taak vloeit voort uit de Wet veiligheidsregio's en is ook opgenomen in de beleidsplannen van de Veiligheidsregio.

Wanneer het gaat om het aspect veiligheid gaat dit verder dan alleen bluswater. In de handreiking worden planregels per veiligheidsthema weergegeven, zo ook ten aanzien van bluswater.

Het staat de gemeente vrij om eigen beleidsregels voor bluswater, bereikbaarheid en opstelplaatsen op te nemen. Omdat deze handreiking nu borging wil bieden in het proces en dit uniform aanreikt naar alle gemeentes in Fryslân, is ook dringend het advies om uniform planregels op te stellen in de omgevingsplannen. Het is uiteindelijk één en dezelfde eindgebruiker (brandweer) die gebruik maakt van de bluswatervoorziening. Voor de invulling van deze planregels is het dan ook raadzaam Brandweer Fryslân te betrekken. In het kader van de Omgevingswet vinden diverse samenwerkingen plaats. Brandweer Fryslân stelt zich beschikbaar om mee te denken bij de totstandkoming van de regels en te adviseren over de uitvoering hiervan.

5.5 Omgevingsvergunning

Daar waar het gaat om objectgerichte maatregelen ten aanzien van bluswater is de omgevingsvergunning het instrument om dit te borgen, bijvoorbeeld wanneer de openbare bluswatervoorziening tekortschiet of er aanvullend maatregelen vereist zijn op eigen terrein van een object.

Het is niet in alle gevallen duidelijk hoe de borging van bluswater exact in de omgevingsvergunning plaatsvindt. Door deze situaties te beschrijven ontstaat het volgende beeld met actiepunten die nodig zijn:

Situaties

1. Openbare bluswatervoorziening in infrastructuur
2. Openbare bluswatervoorziening op privéterrein of terrein van derden
3. Particuliere bluswatervoorziening
4. Overgaan van openbare voorziening naar particulier bezit

1. Openbare bluswatervoorziening in infrastructuur

Deze situatie is de meest gangbare situatie waarbij de gemeente in openbaar gebied de nutsvoorzieningen laat aanleggen c.q. aangelegd heeft. Wanneer het gaat om de waterleiding kan de gemeente zorg dragen voor het stelsel van brandkranen.³ Het bluswater van de brandkranen kan in de meeste gevallen volstaan voor de te realiseren objecten.

2. Openbare bluswatervoorziening op privaat gebied of terrein van derden

Het kan bij realisatie van een waterleidingtracé met opgenomen brandkranen voorkomen dat deze zich bevinden op particuliere gronden, bijvoorbeeld wanneer een leiding door tuinen heen gaat of brandkranen zich in tuinen bevinden. De nutsvoorziening blijft een 'openbare' voorziening en dient dus ook gebruikt te kunnen worden voor de brandweer in geval van calamiteiten.

Het moet worden geborgd dat de bluswatervoorziening ook bereikbaar is bij calamiteiten en onderhoud. Hiervoor geldt het publiekrecht vanuit het Bouwbesluit art. 6.30 lid 4 maar wellicht ook andere wettelijke bepalingen, zoals Burgerlijk Wetboek of borging in kadastrale aktes. Het kan een optie zijn om na gereedkoming of kadastrale overdracht een bepaling op te stellen.

3. Particuliere bluswatervoorziening

Naast een systematische borging in de omgevingsplannen t.a.v. planregels over bluswater zal dit niet de enige borging zijn voor het bluswater. De planregels bevatten de algemene regels en uitgangspunten en regelen ook de betrokkenheid van de brandweer in die gevallen waar het gaat om bluswater bij objecten en bouwwerken. Het gaat dan nog niet om de inrichting van bluswater in een gebied of terrein.

Het omgevingsplan is niet de plek om specifieke gevallen of gevallen per object te regelen. Dit werpt de vraag op handhavingstechnisch het omgevingsplan onderdelen moet bevatten om juridisch te kunnen aanschrijven wanneer een eigenaar in gebreke blijft ten aanzien van de bluswatervoorziening.

Een goede manier om dit juridisch te borgen is door middel van de omgevingsvergunning. Deze beschrijft het van rechts verkregen niveau waarmee de publiekrechtelijke eisen vastgelegd kunnen worden ten aanzien van het aspect bluswatervoorziening (denk aan locatie, bereikbaarheid en capaciteit maar ook onderhoud (zorgplicht)).

Het is de vraag hoe dit plaats gaat vinden wanneer de publiekrechtelijke eis voor bluswater uit het Bouwbesluit verdwijnt en al dan niet opgenomen wordt in het omgevingsplan. De wettelijke basis voor het aanschrijven hierop zal wijzigen waarbij niet kan worden teruggegrepen op de verleende vergunning, als het hierin geborgd is. Het is zaak om voor zowel de huidige vergunningen als toekomstige vergunningen dusdanig het onderdeel bluswater te borgen zodat de basis voor het aanwezig hebben van bluswater voldoende grond heeft om hier in het uiterste geval op te kunnen aanschrijven.

³ Rapport Fjoer en Wetter, paragraaf 2.1 sub c

4. Overgaan van openbare voorziening naar particulier bezit

In bepaalde gevallen kan het voorkomen dat een verandering plaatsvindt in eigendomssituatie, waarbij een waterleiding of brandkraan al aanwezig is in de bestaande situatie. Daarbij verandert het eigendom, maar blijft de nutsvoorziening onveranderd. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een leiding of kraan die ligt in een tuin, die in handen komt van een andere eigenaar (van openbare grond naar particulier bezit).

Deze situatie komt min of meer overeen met de tweede situatie. Het Burgerlijk Wetboek (BW) speelt hier een rol in: In BW is in 2007 een aanpassing geweest. Sindsdien behoort het eigendom van een net, bestaande uit een of meer kabels of leidingen, dat in, op of boven de grond van een ander is aangelegd, toe aan de bevoegde aanlegger van dat net (artikel 5:20 lid 2 BW). Deze nieuwe regeling is ook van toepassing op netten die vóór 2007 zijn aangelegd (artikel 155 lid 1 Overgangswet Nieuw Burgerlijk Wetboek). Op deze wijze wordt voorkomen dat de eigendom van kabels of leidingen van een net door middel van natrekking bij een grondeigenaar komt te liggen⁴.

Ook hier moet worden geborgd dat de bluswatervoorziening bereikbaar en beschikbaar is voor calamiteiten, beheer en onderhoud.

Concluderend is het advies ten gevolge van de omgevingsvergunningen:

- Borg de bereikbaarheid van openbare bluswatervoorzieningen gelegen op privaat gebied, zoek uit hoe dit juridisch met de juiste wetgeving en artikelen is geregeld en leg dit vast.
- Onderzoek (al dan niet met een fictieve casus) hoe gehandhaafd moet/ kan worden op grond van de toekomstige wetgeving en leg dit bijvoorbeeld in een stroomschema vast.

ADVIES

1. Borg "veiligheid" (waaronder bluswater) in de omgevingsvisie.
2. Borg bluswatervoorziening, brandweertzorg, voor alle Friese gemeenten op een uniforme wijze, in de zogenoemde 'planregels' van het omgevingsplan.
3. Betrek de Brandweer bij het opstellen van planregels voor bluswater in het omgevingsplan.
4. Borg juridisch en adequaat de vereiste bluswatervoorziening in de omgevingsvergunningen.
5. Onderzoek de handhaafbaarheid op grond van toekomstige wetgeving en leg dit vast.

⁴ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/kennispartners/hekkelman-advocaten-notarissen/verplaatsing-van-kabels-en-leidingen-kan-dat.8080130.lynkx>

6 Gis Systeem/ Database

Focus in de generieke maatregelen van het actieprogramma ligt op goede borging van bestaande bluswatervoorzieningen. Het gaat hierbij om goed ingerichte processen gericht op taken, rollen en verantwoordelijkheden voor iedere betrokkene, alsmede normen en afspraken over schouwen en controles, melden gebreken en terugkoppeling.

Om te werken vanuit de bestaande situatie is het noodzakelijk een juiste nulsituatie te hebben. Correcte gegevens bieden een solide basis om vanuit te werken.

Om een eenduidig systeem te creëren stellen wij voor om één provinciale database op te stellen. Deze database kan doordat het een GIS systeem is, gegevens uitwisselen met de reeds bestaande GIS systemen van de verschillende gemeenten.

Werkgroep

Ons advies is een aparte werkgroep voor het maken van de database op te richten. Deze werkgroep houdt zich bezig met het inrichten van het GIS systeem/ database. Na het inrichten is het aan de verschillende partijen om het systeem te vullen met de gevraagd informatie.

De database moet minimaal de volgende onderdelen bevatten ten aanzien de benodigde informatie:

Proces

Wie zijn de deelnemers / welke organisaties zijn hierbij betrokken?

Wie haalt de gegevens op?

Wie bewerkt / verrijkt de gegevens?

Hoe worden de gegevens opgeslagen?

Hoe worden de gegevens gedeeld?

Wie krijgt welke rechten en rollen?

Algemeen

Locatie van de voorziening in x en y coördinaat

Type bluswatervoorziening

Op advies brandweer aangebracht wel/niet?

Wie is de beheerder/wie muteert? (Wie houdt wijzigingen bij)

Vergunning

Vergunning wel/niet aanwezig? (bij WEL => toevoegen als PDF)

Waar moet de voorziening aan voldoen? Opbrengst/dimensionering

Wie is vergunninghouder/eigenaar van de voorziening?

Wie is bevoegd gezag?

Controle

Wie is bevoegd gezag van de voorziening?

Wie controleert de voorziening? (Wie is hier verantwoordelijk voor)

Wat is de controle frequentie?

Wat zijn de opmerkingen na controle? Voldoende/herstellen (bij herstellen naar onderhoud)

Onderhoud

Per voorziening onderhoudsregels opstellen.

Wie moet het onderhoud uitvoeren?

Wat moet er hersteld worden?

Wanneer moet het onderhoud uitgevoerd zijn?
Borging van aanvoer, zoals dammen, duikers stuwen enz.

Beheerder van de database

De werkgroep dient nader te bepalen hoe de invulling van het beheer van deze database plaats gaat vinden. De input wordt geleverd door de gemeentes en/ of betrokken partijen (n.t.b.), zij hebben al de nodige GIS-informatie. Het is wel noodzakelijk dat gekoppeld kan worden aan deze database en dat de koppeling ook beschikbaar komt voor de brandweer als gebruiker. Brandweer heeft de meeste baat bij een actueel, overzichtelijk systeem en adequate bluswatervoorzieningen. De verschillende gebruikers/beheerders moeten voor hun deel in kunnen loggen om wijzigingen, aanpassingen en/of aanvullingen in de database aan te kunnen brengen.

Registreren

Elk object moet middels een keuze formulier worden geregistreerd. Voor elk type object moet daarom een formulier gemaakt worden zodat registratie efficiënt en laagdrempelig ingevuld kan worden. Na invulling wordt de status van een object gewijzigd.

Planning voor controle

Van elk te onderhouden object wordt op basis van aanvaardbaar risico de controlefrequentie en controlepunten van de verschillende objecten bepaald. Zo wordt voor alle objecten een planning gegenereerd. Indien er geen controles uit zijn gevoerd moet de database een waarschuwing genereren om de betreffende beheerder/eigenaar te informeren.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Borging van bluswatervoorziening in één programma heeft dus de voorkeur. Het digitaal stelsel Omgevingswet (DSO) zal in de toekomst informatie met betrekking tot de fysieke omgeving ontsluiten voor burger en bedrijf, iedereen zal de beschikking moeten krijgen over dezelfde, meest recente informatie die de overheid ook ter beschikking heeft. Vanzelfsprekend zou de informatie over bluswater, brandkranen, bereikbaarheid enz. dan voor een ieder, dus ook de brandweer beschikbaar moeten zijn. Het gebruik en vullen van het DSO in bijvoorbeeld een (aparte) kaartlaag heeft de voorkeur, waarbij uitwisseling van gegevens met brandweer van belang is. Het is nu nog niet bekend in hoeverre het DSO eruit komt te zien.

DSO – wat is het DSO

De Omgevingswet zet in op een verdere digitalisering en het gebruik van geo-informatie. Alleen als de juiste informatie tijdig aanwezig is kan er immers een integrale afweging plaatsvinden en kan er binnen de wettelijke termijnen een omgevingsvergunning worden verleend. Geo-informatie kan ook een belangrijke rol spelen bij een soepel verloop van het participatieproces. In dit kader wordt gewerkt aan een Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het DSO is een doorontwikkeling van de websites www.ruimtelijkeplannen.nl, het omgevingsloket online (olo) en de activiteitenbesluit internet module (aim). Via het Omgevingsloket van het DSO kunnen aanvragen om vergunningen worden ingediend, meldingen worden gedaan en kunnen besluiten op basis van de Omgevingswet worden geraadpleegd.

ADVIES

1. *Stel een werkgroep (Fryslân-breed) samen met als taak de inrichting van de database.**
2. *Stel de betrokken partijen vast en laat deze deelnemen aan de werkgroep.*
3. *Zorg dat de input voor de database op uniforme wijze plaatsvindt en dat de brandweer te allen tijde over de meest recente informatie beschikt.*
4. *Per onderdeel van de database dient voldoende informatie beschikbaar te zijn zoals onderhoud, capaciteit, controlefrequentie en verantwoordelijkheden.*

*5

⁵ Brandweer Fryslân is intern gestart met een GEO-omgeving voor onder andere bluswater, maar ook voor digitale bereikbaarheidskaarten. Deze zou een rol kunnen spelen bij de te vormen database.

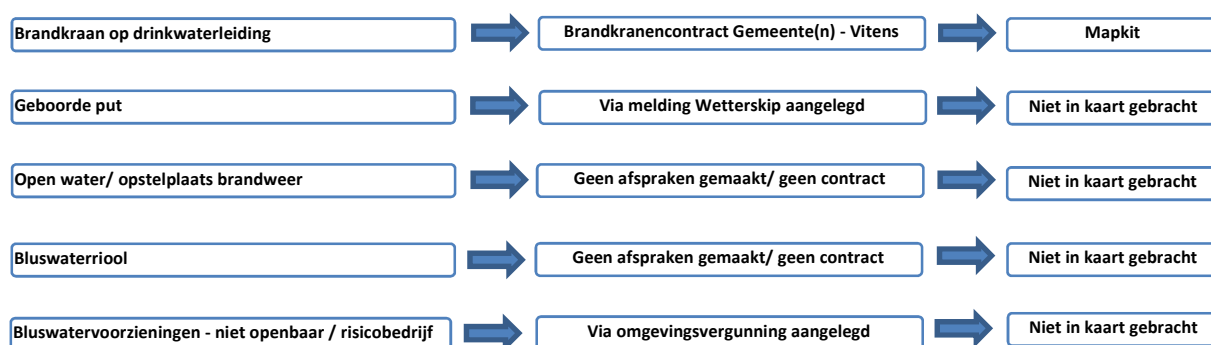
7 Beheer bestaande bluswatervoorziening

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het beheren van de bestaande bluswatervoorziening. Al in het vorige hoofdstuk is gesproken over een GIS systeem, waarin het mogelijk moet zijn de afspraken en resultaten van controles van bluswatervoorzieningen in te zien. Het gaat hier vooral om het beheer en het soort onderhoud van die voorziening, maar ook over het maken van afspraken hierover met de ketenpartners en bijvoorbeeld welk soort onderhoud vereist is.

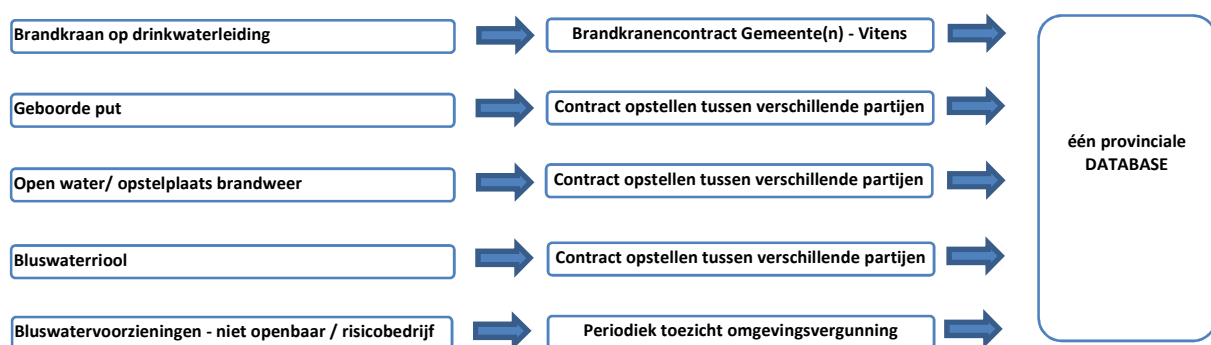
Het is belangrijk om duidelijkheid te krijgen welke voorzieningen als bluswater worden gebruikt. Daarom moet per voorziening, ook open water, aangewezen worden dat ze als blusvoorziening gebruikt kunnen of moeten worden. Alleen hiermee kan geborgd worden dat de blusvoorzieningen ook in de toekomst bruikbaar zijn. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt in a) een verplichting (bijv. vanuit een vergunning) of b) een mogelijkheid tot gebruiken. Zo kan water in veel gevallen aanwezig zijn, maar hoeft dit niet altijd als verplicht bluswater beschikbaar te zijn, de brandweer kan van geval tot geval besluiten dit water als bluswater in te zetten bij calamiteit.

Voordat op een verdere inrichting van beheer en onderhoud wordt ingegaan, wordt eerst inzicht gegeven in de huidige situatie en de gewenste situatie, omdat niet altijd duidelijk is in welke vorm dit geregeld is:

Huidige situatie

Gewenste situatie

Bij het inrichten van het beheer van de verschillende typen bluswatervoorziening wordt onderstaand voorstel per type gedaan om de vereiste voorzieningen adequaat te kunnen borgen:

7.1 Brandkranen

- Dit conform huidige contract burgering tussen Vitens en gemeenten en afsprakendocument Risicobeheersing Brandweer Fryslân – Friese gemeenten paragraaf 1.14
- Aanscherpen met:
 - 1 x per 4 jaar controle door gemeente, elk jaar een kwart van de brandkranen in de gemeente
 - 1 x per 4 jaar controle door Vitens op de werking van de brandkraan. Dit zo plannen dat er om de 2 jaar afwisselende controle is van gemeente of Vitens (het éne jaar controle gemeente en dan na 2 jaar controle werking)
 - Controle Vitens bestaat uit werkzaamheden om de brandkraan inzetbaar te houden
 - Controle gemeente bestaat uit schouwen/ visueel inspecteren op ligging, bereikbaarheid en bebording
 - Herstel gemeente zogenaamde droge gemeentelijke meldingen binnen 4 weken
 - Herstel gemeente zogenaamde natte gemeentelijke meldingen binnen 2 weken
 - Herstel meldingen Vitens binnen 10 werkdagen?
 - Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.2 Geboorde put

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Capaciteitstest toevoegen
- Onderhoudsregels opstellen
- Aantonen dat capaciteit voldoende is
- Eigenaar is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
 - *Eigenaar kan particulier of gemeente zijn*
- Controle door eigenaar (voorstel 2x per 1 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/ beheerder toekennen

7.3 Open water/ brandweeropstelplaatsen

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Dimensionering opstelplaats
- Dimensionering van de aanliggende watergang
- Borging van aanvoer water i.v.m. dammen, duikers, stuwen enz.
- Onderhoudsregels opstellen
- Eigenaar is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
 - *Eigenaar kan bedrijf of gemeente zijn*
- Controle door gemeente (voorstel 1x per 2 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.4 Bluswaterriolen

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database*
- Dimensionering bluswaterriolen
- Dimensionering van de aanliggende watergang
- Borging van aanvoer water i.v.m. dammen, duikers, stuwen enz.
- Onderhoudsregels opstellen
- Gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud
- Controle door gemeente (voorstel 1x per 2 jaar)
- Gemeentelijke toezichthouder/beheerder toekennen

7.5 Bluswatervoorzieningen - Niet openbaar/ Risicobedrijf

- Locatie(s) vastleggen
- Dit borgen/ vastleggen in een database, welke door BRW en gemeentes gebruikt kan worden om informatie uit te wisselen.
 - *Uitwisseling zoals Mapkit (Vitens)*
 - *Uniforme input geleverd door alle gemeentes in de database*
 - *Verleende vergunning koppelen aan betreffende blusvoorziening in database (indien deze gemakkelijk zijn te vinden, het is niet de bedoeling om alle vergunningen op te diepen uit archieven)*
- Vergunning toevoegen
- In beschikking(en) vergunning/ voorwaarden waarborgen vereiste bluswatervoorziening
- Onderhoudsregels aan de bluswatervoorziening opstellen
- Eigenaar/ vergunninghouder is verantwoordelijk voor de dimensionering en onderhoud
- Controle door eigenaar
- Gemeentelijke/ Provinciale toezichthouder/ beheerder toekennen met periodiek toezicht

ADVIES

1. *Maak afspraken met de verschillende partijen waar bluswater is belegd en borg de afspraken hierover in de te vormen database.*
2. *Leg alle types bluswatervoorziening vast in de database.*
3. *Stel het soort onderhoud vast in een onderhoudsplan inclusief controlefrequentie*